

Pokud ředitelka nepožádá zřizovatele o povolení výjimky o 4 děti a bude přijímat do počtu 24 dětí na třídu (např. z důvodu zařazení dítěte s postižením nebo dítěte mladšího tří let, kdy vyšší počet dětí by byl na úkor kvality poskytovaného vzdělávání a bezpečnosti dětí), může ji krajský úřad donutit, aby o výjimku požádala? Jak to bude v případě, kdy bude mít výjimku z nejvyššího počtu dětí od zřizovatele povolenou na dobu neurčitou, ale pro následující školní rok z konkrétního důvodu nebude chtít třídu naplnit do nejvyššího možného počtu dětí?

Při přijímání dětí k předškolnímu vzdělávání ve smyslu ust. § 34 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, je ředitel školy oprávněn přijímat děti až do výše nejvyššího povoleného počtu dětí školy uvedeného ve školském rejstříku (ust. § 144 odst. 1 písmo e) školského zákona). Jedná se o maximální "kapacitu" školy jako celku, do jejíž výše lze v dané mateřské škole poskytovat předškolní vzdělávání.

V kompetenci ředitele mateřské školy vyplývající z ust. § 164 odst. 1 písmo a) školského zákona je však také rozhodnout o tom, že v daném školním roce otevře pouze určitý počet tříd, resp. že třídy bude naplňovat pouze do určitého počtu dětí (v rozmezí daném ust. § 2 vyhlášky č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, eventuálně v souladu s výjimkou povolenou na základě ust. § 23 odst. 5 školského zákona). Ředitel školy tak není povinen naplnit kapacitu školy v maximální přípustné výši, neboť se jedná o hranici, která nesmí být překročena, které však nemusí být dosaženo. Ředitel školy rozhodne o snížení počtu tříd (resp. počtu dětí v nich) např. z důvodu vzdělávacího či organizačního, může však takové opatření učinit též s ohledem na svou povinnost zajistit náležitou bezpečnost a ochranu zdraví dětí a náležitý dohled nad nimi (ust. § 29, § 164 odst. 1 písmo h) školského zákona).

Organizační opatření ve výše uvedeném smyslu tedy může založit důvod pro nepřijetí dítěte k předškolnímu vzdělávání (tj. pro naplněnou kapacitu tříd v souladu s ust. § 4 vyhlášky a organizační kompetencí ředitele uplatněnou na základě ust. § 164 odst. 1 písmo a) školského zákona). Neshledáváme zde žádné porušení právních předpisů a tedy ani důvod pro zrušení (změnu) takového rozhodnutí odvolacím orgánem. Předpokladem oprávněnosti takového postupu je pak samozřejmě skutečnost, že organizační opatření bylo součástí stanovených kritérií pro přijímání dětí k předškolnímu vzdělávání.

Z výše uvedeného však existuje určitá výjimka, která vyplývá z ust. § 34 odst. 4 školského zákona. Dle tohoto ustanovení platí, že k předškolnímu vzdělávání se přednostně přijímají děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky, přičemž nelze-li dítě v posledním roce před zahájením povinné školní docházky z kapacitních důvodů přijmout, zajistí obec, v níž má dítě místo trvalého pobytu, zařazení dítěte do jiné mateřské školy. Domníváme se, že citované ustanovení zaručuje dítěti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky přijetí až do nejvyššího počtu dětí uvedeného ve školském rejstříku, před čímž nemůže mít organizační kompetence ředitele školy přednost.

Stanovisko odvolacího orgánu by tedy bylo oprávněné v případě (avšak pouze tehdy), pokud by z důvodu nižší naplněnosti tříd nebylo přijato dítě v posledním roce před zahájením povinné školní docházky. V ostatních případech rozhodnutí ředitele školy o nepřijetí dítěte úspěšně napadnout nelze, třebaže není naplněna kapacita mateřské školy ve smyslu ust. § 144 odst. 1 písmo e) školského zákona.

Přijímání dětí po navýšení kapacity MŠ

V případě, že dojde k navýšení kapacity mateřské školy (např. po zápise na školní rok 2011/2012 zřizovatel rozhodne, že navýší od září 2011 kapacitu MŠ, ale rozhodnutí o přijetí i nepřijetí jsou již vydána), je nutné stanovit po dohodě se zřizovatelem nový termín, místo a dobu pro podávání žádostí o přijetí k předškolnímu vzdělávání od nadcházejícího školního roku a provést tak standardní přijímací řízení (t.j. rozhodnout o všech podaných žádostech v souladu se správním řádem). Jestliže totiž došlo k vydání rozhodnutí o nepřijetí dítěte, nelze ho změnit a vydat rozhodnutí o přijetí.

Kritéria pro přijetí by měla být stejná, jako jste měla v prvním kole, aby nevznikaly nedůvodné rozdíly při přijímání dětí v prvním a druhém kole. Žádost o přijetí mohou samozřejmě podat i ti, kteří tak v prvním kole neučinili. Zároveň je třeba dodržet zásadu procesní ekonomie (ust. § 6 odst. 2 správního řádu), podle které postupuje správní orgán tak, aby nikomu nevznikaly zbytečné náklady, a dotčené osoby co možná nejméně zatěžuje. Současně platí, že lze-li potřebné údaje získat z úřední evidence, kterou správní orgán sám vede, a pokud o to dotčená osoba požádá, je povinen její obstarání zajistit. To znamená, že lze využít určitých podkladů z původní agendy.

Stačí, když bude mít právnická osoba vykonávající činnost mateřské školy doplňkovou činnost uvedenou ve zřizovací listině, nebo musí mít živnostenský list?

Má-li právnická osoba vykonávající činnost mateřské školy formu příspěvkové organizace, je třeba vyjít z ust. § 27 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Z tohoto ustanovení vyplývá, že příspěvková organizace je oprávněna vykonávat vedle své hlavní činnosti také doplňkovou činnost, jejíž **okruh musí být vymezen ve zřizovací listině**. Doplňková činnost pak musí splňovat požadavky ust. § 27 odst. 2 písmo g) zákona, tj. musí navazovat na hlavní účel příspěvkové organizace, musí být povolena zřizovatelem za účelem lepšího využití svých hospodářských možností a odbornosti svých zaměstnanců, nesmí narušovat plnění hlavního účelu organizace a musí být sledována odděleně.

Zatímco hlavní činnost právnické osoby není živností ve smyslu zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) - srov. jeho ust. § 3 odst. 3 písmo t), x), **doplňková činnost již může být v řadě případů na udělení živnostenského oprávnění vázána**. Zde je třeba vyjít z povahy vykonávané činnosti, tj. zda doplňková činnost naplňuje znaky živnosti dle ust. § 2 živnostenského zákona, resp. zda není vyjmuta na základě jeho ust. § 3.

Povinnost projednat se zřizovatelem přerušeni nebo omezení provozu

K omezení a přerušeni provozu mateřské školy vydalo MŠMT výklad, který naleznete na adrese: <http://www.msmt.cz/dokumenty/predskolni-vzdelavani>. Mj. se zde říká: „*Přerušeni nebo omezení provozu mateřské školy není věcí dohody ředitele se zákonnými zástupci, ale jde o jednostranný úkon ředitele podmíněný předchozím **projednáním** se zřizovatelem (§ 3 odst. 1 vyhlášky č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění vyhlášky č. 43/2006 Sb. (dále jen „vyhláška“), podle něhož ředitel „stanoví rozsah omezení nebo přerušeni provozu **po projednání** se zřizovatelem“). Případná dohoda ředitele se zákonnými zástupci, že dítě nebude do mateřské školy po určitou dobu docházet, není z právního hlediska omezením nebo přerušeni provozu mateřské školy.*

Je nutné zdůraznit, že vzdělávání je v souladu s § 2 odst. 3 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), veřejnou službou. Jako k veřejné službě by k němu měly mít všechny osoby, jimž je určeno, za podmínek

stanovených právními předpisy rovný přístup, **pokud zákon výslovně nestanoví jinak**. Pokud tedy vyhláška umožňuje v § 3 omezení nebo přerušení provozu mateřské školy, může se jednat pouze o omezení, které nebude mít vůči dětem v mateřské škole diskriminující povahu. Omezení nebo přerušení provozu, které by se týkalo jen určitých dětí, je nutné považovat za protiprávní.

Přípustným omezením provozu mateřské školy bude proto zejména omezení provozu jen na některé dny, a to pro všechny děti mateřské školy bez výjimky, nebo omezení provozu celodenního na polodenní. **Jako nepřipustné se naopak jeví omezení provozu týkající se pouze dětí zaměstnaných rodičů, dětí umístěných v jednom z několika odloučených pracovišť mateřské školy apod.**“

V případě, který uvádí 1. odst. výkladu, kdy se např. sloučí provoz ze tří tříd do dvou z důvodu nižšího počtu dětí, nemusí tuto skutečnost ředitelka se zřizovatelem projednat.

Pokud se týká závažných důvodů, t.j. organizačních nebo technických příčin, které znemožňují poskytování předškolního vzdělávání, je jimi myšlena např. havárie vody, tepla, epidemie, případ, kdy ve stejnou dobu nemocní velký počet pedagogického personálu aj., tedy vždy příčiny, které brání poskytování vzdělávání. Důvodem nejsou prázdniny, kdy počty dětí sice poklesnou, ale zbyvajícím dětem může být předškolní vzdělávání poskytováno.

Povinnost poskytování péče dítěti, které má silnou alergii (Dítě bylo k docházce do MŠ přijato bez zdravotních omezení. V průběhu docházky matka dítěte doložila potvrzení, že dítě je alergické na bodnutí hmyzem. Zároveň předala pedagogům balíček pro poskytnutí první pomoci. V balíčku je kromě kapek, čípků a inhalátoru také autoinjektor. V případě, že by nebyla alergická reakce rozpoznána včas, hrozí dítěti udušení. Podle sdělení lékařky je tato diagnóza dítěte uznána v kategorii ohrožení života.)

Ustanovení § 34 odst. 6 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním a vyšším vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, stanoví zvláštní požadavky pouze pro případ přijímání dětí se zdravotním postižením. Děti, které mají alergii (jedná o zdravotní znevýhodnění), nejsou do této kategorie zařazené, proto se jich zvláštní požadavky na přijetí netýkají. Údaje o zdravotním znevýhodnění nejsou (a nemohou být) na rozdíl od údajů o zdravotním postižení dítěte podstatné pro samotné rozhodování o tom, zda dítě bude, či nebude do dané mateřské školy přijato. Tyto další údaje je zákonný zástupce povinen sdělit mateřské škole až při zahájení vzdělávání dítěte, a to v souladu s § 22 odst. 3 písm. c) školského zákona.

Z uvedeného vyplývá, že není možné k předškolnímu vzdělávání nepřijmout dítě-alergika s odůvodněním, že pedagogičtí pracovníci odmítají převzít odpovědnost za dítě, které se může při alergické reakci ocitnout v ohrožení života, a nelze takové dítě již přijaté k předškolnímu vzdělávání vylučovat z docházky do mateřské školy.

Pokud se týká zodpovědnosti za dítě v daném případě (bodnutí dítěte hmyzem při vzdělávání dítěte a s ním přímo souvisejících činnostech a následná alergická reakce dítěte) přichází v úvahu buď trestněprávní odpovědnost pedagogického pracovníka, nebo občanskoprávní odpovědnost právnických osob vykonávajících činnost mateřských škol za škodu (a také pracovněprávní odpovědnost pedagogických pracovníků vůči právnické osobě vykonávající činnost mateřské školy).

Trestněprávní odpovědnost (za trestný čin neposkytnutí pomoci - § 150 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník; k trestní odpovědnosti za tento trestný čin je třeba úmyslného zavinění) vyplývá z porušení zákonné povinnosti každého poskytnout nebo zprostředkovat nezbytnou pomoc osobě, která je v nebezpečí smrti nebo jeví známky závažné poruchy zdraví (§ 9 odst. 4 písm. b) zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů) **a tuto odpovědnost nelze odmítnout.**

Občanskoprávní odpovědnost za škodu vzniklou dětem podle § 422 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (této odpovědnosti se zproští odpovědná osoba, jestliže se prokáže, že nezanedbala náležitý dohled), je neoddelitelně spjata s povinností zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví dětí, žáků a studentů vyplývající z ustanovení § 29 odst. 2 školského zákona.

V rámci prevence trestní odpovědnosti a v rámci povinnosti předcházet hrozícím škodám (§ 415 a násl. občanského zákoníku) je nutno v případě alergické reakce dítěte na bodnutí hmyzem:

1. poskytnout nebo zprostředkovat nezbytnou pomoc, tj. nenechat dítě bez jakékoliv pomoci, postupovat dle návodu přiloženého k pohotovostnímu balíčku a dle vážnosti situace volat záchrannou službu; v případě trestního řízení nebo soudního sporu o náhradu škody musí vzít soud v úvahu okolnosti případu, tedy mj. i to, že pedagog nemá zdravotnickou kvalifikaci a zda se pokusil (ať již úspěšně či nikoliv) nezbytnou pomoc poskytnout;
2. nezanedbat náležitý dohled nad dítětem; zde je rovněž nutné vzít v úvahu okolnosti případu, např. že pedagogický pracovník musel v dané chvíli zároveň vykonávat dohled i nad ostatními dětmi třídy mateřské školy;
3. preventivně zajistit, aby včas bylo vyhledáno riziko nebezpečí – např. nechat v prostorách školy odborně odstranit hnízdo bodavého hmyzu.

Může ředitelka mateřské školy dát do kritérií, že přijímá děti až od tří let? Školský zákon používá sice slovo zpravidla, ale dle vyhlášky 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích na bezbariérové stavby, spadají děti do věku 3 let do skupiny osob s omezenou schopností pohybu. Jak bylo řečeno odborníkem z oblasti BOZ a PO byl by to v případě většího počtu dětí velký problém, protože v současné době budovy neodpovídají požadavkům ve vyhlášce.

Dle ust. § 34 odst. 1 školského zákona se předškolní vzdělávání organizuje pro děti ve věku **zpravidla** od tří do šesti let. Platný právní stav tedy umožňuje, aby k předškolnímu vzdělávání bylo přijato dítě mladší tří let, když pevně neupravuje spodní věkovou hranici, ke které mohou být děti do mateřské školy přijaty.

Při přijímání dětí k předškolnímu vzdělávání je však třeba respektovat i další zákonné požadavky, zejména ust. § 33 školského zákona. Z tohoto ustanovení vyplývá, že cílem předškolního vzdělávání je výchova a vzdělávání, nikoli "pouze" péče o děti v době, kdy se o ně nemohou postarat rodiče či jiné osoby. Dítě přijaté k předškolnímu vzdělávání již proto musí být způsobilé plnit požadavky, které jsou stanovené rámcovým a školním vzdělávacím programem (ust. § 4, § 5 školského zákona). Tato skutečnost tedy minimální věk dítěte fakticky určuje a ten se v praxi obvykle třem rokům věku blíží.

Současně dle dikce ust. § 34 odst. 1 školského zákona, dle něhož se předškolní vzdělávání zpravidla **organizuje** pro děti od tří let od šesti let, soudíme, že je pouze možností, nikoli povinností ředitele mateřské školy organizovat předškolní vzdělávání i pro děti mladší. V kompetenci ředitele školy je dle ust. § 164 odst. 1 písmo a) školského zákona rozhodovat ve všech záležitostech týkajících se poskytování vzdělávání, dle našeho názoru tedy též o skutečnosti, že daná mateřská škola poskytuje předškolní vzdělávání pouze pro děti od tří let věku. S ohledem na nedostatečnou kapacitu mateřských škol se však současně domníváme, že tato konstrukce nebude v praxi příliš obvyklá, neboť na základě přednostního přijímání dětí předškolního věku (ust. § 34 odst. 4 školského zákona) a na základě v kritériích zakotveného

přednostního přijímání dětí starších (před mladšími) bývá reálná šance dítěte mladšího tří let na přijetí minimální.

Musí zákonný zástupce dítěte přiložit k žádosti o tzv. předčasné zahájení povinné školní docházky doporučení PPP (příp. lékaře) hned při zápisu do 1. ročníku ZŠ, nebo ho může předložit dodatečně?

Podmínkou pro přijetí dítěte narozeného v období od září do konce prosince k plnění povinné školní docházky je kromě žádosti zákonného zástupce také doporučující vyjádření školského poradenského zařízení, **podmínkou přijetí** dítěte narozeného od ledna do konce června doporučující posouzení školského poradenského zařízení a odborného lékaře, která **k žádosti přiloží** zákonný zástupce dítěte.

Z citovaného ustanovení vyplývá, že doložení předmětných vyjádření je podmínkou pro přijetí dítěte, tj. musí být doloženo do doby, než ředitel školy v souladu s ust. § 46 odst. 1 zákona o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, rozhodne (bez těchto vyjádření ani ředitel nemůže o přijetí či nepřijetí dítěte rozhodnout). Současně je stanoveno, že vyjádření musí být přiloženo k žádosti, tím je tedy určena další náležitost podání ve smyslu ust. § 37 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., o správním řízení (správní řád).

V případě, že podání (žádost) nemá předepsané náležitosti, vyzve ředitel školy v souladu se správním řádem k doplnění podání a poskytne zákonnému zástupci k tomu přiměřenou lhůtu. Přiměřenost je dána na jeho uvážení, limitován je však lhůtou pro vydání rozhodnutí, tj. 30 dnů od zahájení řízení. Je také možné, aby řízení spolu s výzvou přerušil, přičemž po dobu tohoto přerušování lhůta pro vydání rozhodnutí neběží. Řízení může být také přerušeno na požádání žadatele. Řízení se přerušuje na dobu nezbytně nutnou, v případě, že se přerušuje na požádání žadatele, přihlédne se k jeho návrhu.

Z výše uvedeného vyplývá, že **pokud v době zápisu nemá zákonný zástupce k dispozici vyjádření školského poradenského zařízení nebo odborného lékaře, je vhodné správní řízení přerušit** a toto vyjádření **doložit dodatečně** ve lhůtě určené ředitelem školy pro odstranění nedostatků podání. Délka této lhůty závisí na rozhodnutí ředitele školy, je však třeba uvést, že v jeho zájmu může být obdržet potřebné podklady co nejdříve, neboť se ve stanovených lhůtách musí rozhodnout i o ostatních podaných žádostech o přijetí, přičemž vychází také z naplněné kapacity apod.

Samotnou žádost lze podat také až v době, kdy již bude k dispozici příslušné doporučující vyjádření (tj. mimo termíny zápisu, a to v zásadě kdykoli do začátku příslušného školního roku). V této době se však již šance na přijetí snižují, neboť kapacita školy může být naplněna dětmi přijatými na základě žádostí podaných v době zápisu.